

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 5000 lei.

DUH MISIONAR

S'a vorbit mult la noi despre o Biserică ortodoxă vie și activă, despre o Biserică care să se coboare cât mai adânc în tumultul vieții noastre omenești, pentru a o ajuta să-și regăsească calea adevăratului ei destin. N'au lipsit nici de aceia, cari să afirme că, activitatea acestei Biserici, nu trebuie să se mărginească la hotarul națiunii care a îmbrăcat spiritualitatea ei de ordin divin, ci trebuie să pășiască dincolo de acest hotar, pentru a realiza, în acest chip, marea împărăție a lui Hristos pe pământ.

S'a scris mult despre ambele aspecte ale problemei de mai sus, s'a vorbit mult despre necesitatea amândurora și n'au lipsit nici încercările pentru înpământarea lor. Totuși ceea ce s'a realizat, până acum, în aceste direcții, este prea puțin din ceea ce este de făcut.

Vremurile de azi, împreunate cu atâtea frământări, aduc din nou în discuție această trăsătură de activism a Bisericii noastre ortodoxe. Ele cer ca această Biserică, prin mijlocirea slujitorilor ei, să pășiască în toate compartimentele vieții noastre românești și creștinești, pentru a le indica drumul cel mai sigur, care să ducă la înălțarea și mântuirea ei.

Desigur că o atare ancorare a Bisericii, în nevoile vieții de acum, cer un duh nou și în viața și organismul celei dintâi. Un duh care să înțeleagă aceste nevoi, să le cunoască în toată deplinătatea lor și să pășiască în chip efectiv la lecuirea lor. Este duhul de totdeauna al Bisericii lui Hristos, *duhul misionar*, duhul care se ia de piept cu toate stihiele acestei lumi, pentru a statornici, aci pe pământ, marea împărăție pentru care însuși Fiul lui Dumnezeu s'a coborât între noi!

Oricine a zăbovit asupra paginilor Sf. Scripturi, ca și asupra filelor învechite ale istoriei noastre bisericești, a putut constata prezența neîncetată a acestui duh în sânul Bisericii lui Hristos. A fost prezent în însăși viața

Intemeietorului acestei Biserici, s'a făcut cunoscut apoi, în toată impetuoșitatea lui, în activitatea apostolilor Săi, s'a manifestat tot atât de entusiast în viața sf. Părinți și s'a încununat de succese nebănuite în lucrarea marilor convertitori ai popoarelor barbare. La noi, mireasma acestui duh s'a făcut adânc simțită încă dela primele începuturi de viață creștină pe aceste meleaguri. Niceta de Remesiana, Nicodim dăltuitorul de viață monahală în aceste părți, șirul imens de slujitori porniți pe cărările munților cu desaga plină de bogăția „Cuvântului dumnezeiesc”, ierarhii alcătuitori de cărți de învățătură, Domnitorii întemeietori de noi locașuri de închinăciune, iată atâtea și atâtea prilejuri de manifestare a acestui duh misionar în sânul sbuciumatei noastre vieți românești.

În eparhia noastră acest duh misionar a început, de curând, să se manifesteze din nou. Prin purtarea de grije a Prea Sfințitului Părinte Episcop Andrei, eparhia Aradului își are din nou misionarul, care, prin strădania lui devotată și pricepută, să coordoneze și să facă simțită prezența acestui duh în aceste părți. Este vorba de Părintele misionar *Dr. Toma Gherasimescu*, unul din cei mai zeloși misionari din țara noastră. Teolog bine înarmat în cele ale științei sacre, fost profesor secundar, redactor al revistei „*Credința Ortodoxă*”, alcătuitor al *Bibliotecii „Credința Ortodoxă”* — din care au apărut peste 70 de numere — și al „*Bibliotecii Intelectualului*” — din care au apărut 23 de numere, — Sfinția Sa ne încălzește nădejdea că duhul misionar atât de necesar în vremurile de azi, nu numai în eparhia noastră, ci în întreaga Biserică ortodoxă, se va face cât mai intens cunoscut și se va dovedi cât mai bogat în realizări.

În referatul prin care a prezentat P. S. Părinte Episcop Andrei, Statutele „*Frăției misionare*” prin mijlocirea căreia înțelege să lu-

creze în eparhia noastră, Sfinția Sa mărturisește cu vădit entuziasm: „*Trebue începută, cât mai în curând, o mișcare de trezire, în care să fie mobilizate toate brațele care pot și voesc să lupte pentru Domnul, împotriva diavolului care „umblă ca un leu, răcnind și căutând pe cine să înghită“.*

In foile alăturate aici, am pus, după cât mi-a ajutat Dumnezeu, câteva gânduri despre chipul cum ar trebui alcătuită — după smerita mea părere — o frație pusă în slujba răspândirii învățăturilor sfinte.

Voiu rămâne adânc recunoscător celor ce-mi vor arăta greșelile ce se vor fi strecurat în aceste gânduri, — gânduri ce înfățișează chipul cum înțeleg să lucrez întâi eu, smeritul, în această privință. Și știu că, îndată ce veți vesti că acest plan a fost aprobat, vor veni mulți lucrători în via această a Domnului“...

E o mărturisire deschisă și promițătoare. O mărturisire în dosul căreia se ascunde și o voință hotărâtă de a duce la bun sfârșit gândurile exprimate în cuvintele sale lapidare și pline de nădejdi. De altfel entuziasmul acestei voințe, au avut prilejul să-l cunoască parte din credincioșii eparhiei noastre, deoarece în decursul sărbătorilor ce au trecut, Părintele misionar a cercetat toate parohiile din podgoria Aradului. Pretutindeni s'a predicat, pretutindeni s'au împărțit cruciulițe și broșuri religioase, pretutindeni s'au făcut proiecțiuni din viața Mântuitorului și s'au întărit inimile la dogoarea credinței noastre dreptmăritoare.

Dumnezeu să binecuvinteze acest început și să facă ca noul duh misionar din eparhia noastră să fie în adevăr „o trâmbiță care va chema sufletele în ceruri“, așa cum o dorește această și ostenitorul lui devotat.

D. T.

Iisus Hristos și istoria profană

„Noi propovăduim pe Hristos cel răstignit, pentru iudei sminteală, pentru păgâni nebunie“ (I Cor. 1, 23).

I.

Personalitatea Mântuitorului Iisus Hristos, depășește timpul și spațiul, este deasupra istoriei umane.

Documentele omenești cu toate acestea, ne furnizează date despre Iisus Hristos din care putem schița o iconă a Fiului lui Dumnezeu.

Despre Iisus vorbesc cu bogăție de amănunte izvoarele creștine, Sf. Evanghelii și Sf. Tradiție, și-L pomeneșc rar documentele istoriei profane.

În cele ce urmează ne vom ocupa de atitudinea istoriei profane față de Mântuitorul.

Documentele profane contemporane lui Iisus

care-L pomeneșc se împart în două categorii: izvoare iudaice și izvoare păgâne. Dintre izvoarele păgâne sunt demne de amintit mărturiile lui Pliniu cel tânăr, Tacit și Suetoniu, iar dintre cele iudaice mărturia lui Iosif Flaviu.

Plinius Caecilius, mai cunoscut sub numele cel tânăr, născut în anul 62-63 al erei creștine, împlinește funcțiunea de proconsul în Bitinia, între anii 111-113 și în această calitate înaintează împăratului Traian o scrisoare, din care rezultă că în acel timp, în Bitinia, creștinii erau așa de numeroși, că templele păgâne rămăseseră pustii, solemnitățile în onoarea zeilor părăsite...

Întrebându-i asupra atitudinii și credinței lor creștinii l-au asigurat „că toată vina sau rătăcirea lor a constat în aceea că obișnuiau să se adune cu toții într-o anumite zi înainte de răsăritul soarelui și să cânte în două coruri imne lui Hristos, ca Dumnezeu și că se legau prin jurământ să nu săvârșescă vreă crimă, și să nu se dedea la furt, la răpire, la adulter, să nu și calce cuvântul dat și să nu și însușiască lucrul ce l-ar fi pus în gaj. Apoi ar fi obișnuit să se imprăstie și după aceea iarăși să se întrunească, spre a se împărtași de mâncare dar obișnuită și nevinovată“ (Pliniu cel tânăr: Epistola 96).

Tacit născut în jumătatea a doua a sec. I, în cartea sa „Anale“ redactată în jurul anului 100, povestind principalele evenimente dintre anii 14-68 după Hristos, consacră câteva rânduri lui Iisus și creștinilor: „Spre a stărpi svonul și nemulțumirea (care atribuia lui Neron vina incendiului Romei) el a înfățișat ca vino vați, supunându-i la cele mai rafinate chinuri, pe cei care din cauza blestemățiilor lor erau urâți și pe care mulțimea îi numea creștini. Acest nume le vine dela Hristos pe care pe timpul domniei lui Tiberiu, procuratorul Pontiu Pilat l-a osândit la moarte. Înăbușită pe loc această detestabilă superstiție a reapărut nu numai în Iudeia, unde s'a născut răul, ci chiar în Roma, unde dă năvală tot ceea ce e rușinos și îngrozitor pe lume recrutând o numeroasă clientelă“ (Tacit. Anale cartea 15 cap. 44).

Suetoniu, contemporan cu Tacit, în cartea sa „Vita Claudii“ pomenește pe scurt despre Hristos, zicând: „Claudiu a alungat pe Iudei din Roma, care din cauza lui Chrestus produceau turburări continui“. Faptul acesta este amintit și de Faptele apostolilor care ne spun că este vorba de decretul imperial al lui Claudiu din anul 53.

Din tabăra iudaică în afară de Talmud avem mărturia lui Iosif Flaviu. În cartea sa „Antichitățile iudaice“ se găsesc următoarele cu-înte: „Tot în acest timp, apără Iisus, un om înțelept, dacă e îngăduit să-l numim om, căci a săvârșit lucruri extraordinare și a fost învățătorul oamenilor, care primeau cu bucurie adevărul.

El avu mulți discipoli care i urmară atât între Iudei cât și între Elini. El a fost Hristos.

Deși Pilat după acuzarea poporului nostru porunci să l răstignească, totuși discipolii săi nu încetară

a-l jubi ca și mai înainte. El li-se arată viu trei zile după moartea lui, după cum profeții divini preziseseră această minune și multe altele ce a săvârșit. Există și acum neamul creștinilor și dela El are numele". (Iosif Flaviu. Antichități iudaice. Cartea 18, cap. 3, par. 3)

Critica raționalistă, liberală, independentă și mai ales negativistă, contestă autenticitatea tuturor mărturiilor pomenite mai sus, reducând la completă tăcere, în privința lui Iisus, istoria și literatura profană contemporană.

Chiar dacă admitem autenticitatea tuturor izvoarelor pomenite, impresia care ne rămâne din studiul lor este aceea a unei inexplicabile sărăcii; documente puține la număr și foarte sărace în conținut, o lipsă evidentă de material informativ, care poate provoca nedumeriri

În chip natural se poate pune întrebarea, în fața acestei „stări dezolante a izvoarelor“, de ce istoria necreștină păstrează tăcere în privința unui personaj care a jucat un rol hotărâtor în istoria omenirii; cum se explică faptul că unei personalități ca Iisus Hristos — de talia căreia nu mai cunoaște o alta istoria umană, contemporanii i-au închinat abia câteva rânduri vagi, confuze și de o autenticitate foarte contestabilă.

Atitudinea aceasta curioasă a istoriei profane a fost interpretată în chip diferit, ducând chiar până la negarea existenței istorice reale a lui Iisus Hristos (critica negativistă).

Din tăcerea istoriei s'a dedus că n'a existat în realitate un personaj cu numele de Iisus, că acesta nu este decât un mit, o ficțiune inventată de Biserica creștină. Cum poate să existe în realitate un personaj despre care se pretinde că ar fi avut un rol așa de covârșitor în istoria lumii, fără să lase nici o urmă în istoria contemporanilor săi.

Interpretarea aceasta dată tăcerii istorice, mai ales de critică raționalistă de nuanță negativistă, este o profundă eroare. Nedumerirea provocată de sărăcia izvoarelor vremii este ușor de înlăturat prin rezolvarea obiectivă a două întrebări:

Cum se scria istoria pe timpul lui Iisus și cine scria istoria?

Din răspunsul la aceste întrebări vedem că atitudinea istoriei profane față de Iisus ne apare ca foarte naturală.

Dintre necreștini ne-ar fi putut lăsa mărturii în legătură cu persoana lui Iisus Hristos: iudeii, grecii și romanii.

Grecii au în acest timp doi istorici: Arrian și Appian. N'au pomenit niciunul niciun cuvânt despre Hristos, fiindcă nici unuia nu i s'a dat prilejul să facă aceasta. Arrian s'a ocupat cu viața lui Alexandra cel Mare, iar Appian din descrierea pe care o face provinciilor romane exclude Palestina, astfel că preocupările lor i-au îndepărtat de posibilitatea de a scrie despre Hristos.

Iudeii au doi scriitori de vază contemporani cu Iisus pe istoricul Iosif Flaviu, — despre a cărui mărturie am pomenit — și pe filosoful Filon. Mărturiile iudaice despre Iisus ne mai furnizează apoi și Talmudul. Filosoful Filon n'a pomenit nici un cuvânt despre Hristos, istoricul Iosif Flaviu scrie foarte puțin — câteva rânduri a căror autenticitate este contestată, — Talmudul cuprinde o serie de legende și calomnii pe socoteala Mântuitorului.

De ce nu scriu Iudeii (Filon) de ce scriu puțin (Iosif Flaviu) de ce scriu neadevăruri? (Talmudul).

Ideia Mesiei — Mântuitorului — era oare necunoscută la Iudei?

Dimpotrivă „ideia apropiatei apariții a liberatorului promis umple toate scrierile evreiești compuse între sfârșitul sec. II, înainte de Hristos și sec. II, al erei noastre. Studiul lor a demonstrat că Sinagoga aplică Mesiei 456 texte din Vechiul Testament, 243 din cărțile profetice, 75 din Pentateuch, 138 din alte părți a Bibliei ebraice“ (L. Cl. Fillion: Vie de N. S. Jesus-Christ).

Când apare Mesia — Iisus Hristos — în care s'au împlinit toate proorociile, Iudeii tac, amuțesc dintr'odată, ca și cum nici n'ar fi auzit despre El.

De ce nu l-au recunoscut ca Mesia știm, din aceleași motive îi trec sub tăcere, o tăcere semnificativă, activitatea și învățătura.

Sub pretextul de a-l împodobi, rabinii au desfigurat complet chipul Mântuitorului. „În ovoiați, chiar după robia babilonică sub jugul perșilor, grecilor și a romanilor, Iudeii se obișnuiseră a lega de ideea Mesiei, înaintea oricărui alt lucru, nădejdea restaurării lor naționale și a independenței lor recâștigate; aceasta era pentru ei esențialul. În Mesia ei vedeau înainte de toate un puternic instrument care-i va ajuta să recucerească gloria și privilegiile lor de altă dată“. În ceea ce privește pe Mesia, eliberarea de sub dominația păgână devenise „refrenul irezistibil al tuturor aspirațiilor evreiești“ (L. Cl. Fillion op. cit)

Evreii așteptând un mântuitor politic, un împărat pământesc, care să facă să renască măreția apusă a lui Israil, n'au putut recunoaște, nici vorbi despre Iisus Hristos, care s'a născut despuiat de orice prestigiu regal, într'o peșteră, din oameni sărmani, care se însoțea cu pescarii și era prietenul tuturor păcătoșilor din Israil și chiar al celor spurcați, al păgânilor, al Samarinenilor.

Iisus care propovăduia împărăția cerurilor, împărăția spirituală, nu aducea nici pe departe cu ceea ce așteptau Iudeii dela Mântuitorul.

Iisus — prin activitatea și învățătura sa — a fost o personalitate considerabilă și chiar dacă Iudeii nu l-au recunoscut ca pe Mesia cel așteptat, totuși ar fi trebuit să scrie despre el ca om de geniu.

N'au scris despre Iisus — în afară de cele cuprinse în Talmud — fiindcă nici din acest punct de vedere Iisus nu era un om desăvârșit, un exemplu de urmat, potrivit concepției fariseice.

Fariseismul avea de ideal pe „omul drept înaintea legii”, omul de corectitudine externă, cel care împlinea toate poruncile legii, își spăla mâinile și împlinea toate riturile ceremoniale. Că acesta era cu sufletul plin de ură, de invidie, trufaș, disprețuitor de cei săraci, iubitor de ospete și de a ședea în locul cel dintâi, poftitor de lingușire și tămâiere din partea celor mai mici, că nu-și ajuta aproapele fiindcă era zi de Sâmbătă, că nu intra în pretoriu Sâmbăta ca să nu se spurce prin atingerea cu păgânii, dar striga dinafara pretorului cerând răstignirea unui nevinovat toate aceste erau lucruri care nu priveau pe nimeni și nu împiedecau pe cineva a fi considerat om drept, om ideal.

Iisus învață tocmai pe dos. El cere spălarea păharului mai ales pe dinăuntru, cere curățenia sufletului, a gândului și a intenției, cere umilință, răbdare și blândețe, vede în suferință un mijloc de purificare și înălțare sufletească, fericeste pe cei săraci, batjocoriți și prigoniți, recomandând fecioria și ocuparea locului din urmă. Iisus Hristos răstignit de Iudei, era pentru ei sminteală, aveau tot interesul să-l acopere cu tăcerea.

Pe lângă acestea, tăcerea lui Fillon are și motive speciale. Despre acestea în numărul viitor.

Prof. I. Ageu

E vremea semănatului

Nu odată am stăruit asupra importantei probleme a educației religioase în școală. De fapt această problemă merită pe deplin toată atenția ce i se dă. Aici e sâmburele în care crește tainic viitorul Bisericii. În acest sâmbure, la aparență neînsemnat, se pregătesc forțele latente, care vor susține mâine pașii comunității creștine către veșnicie, precum în bobita de ghindă zace întreg stejarul uriaș de mâine. Așa este și cu învățământul religios sau catechizația. Munca regulată a catihetului în orele de religie din școli nu dă rezultate imediate, dar aceasta nu înseamnă că ele nu vor veni. În această privință se adevăresc cuvintele Domnului Hristos către ucenicii săi, că „altul este cel ce seamănă și altul cel ce secără. Eu v'am trimis pe voi să secerați unde voi nu v'ați ostenit; alții s'au ostenit, și voi ați intrat în osteneala lor” (Io. 4, 37-38). Noi suntem cei ce semănăm azi. Alții vor secera mâine.

De aceea ce se va secera mâine atârnă viitorul omenirii. Iar mâine se va culege ceea ce se seamănă azi. Lumea de mâine are nevoie de caractere, adecă de oameni armonici desvoltați trupește și sufletește. N'o spun eu mai întâi. Toată lumea a vrut-o întotdeauna. Sunt foarte semnificative cuvintele rostite de doi bărbați de Stat cu privire la viitorul lumii de mâine, privit prin prizma intricoșătoarelor invenții științifice de azi. Fostul ministru de externe al Angliei, d. Eden, a spus nu demult că „prin descoperirea energiei atomice, știința a pus

națiunile cu câteva stadii înaintea dezvoltării politice internaționale. Dacă n'o ajungem din urmă, și politicește, știința ne va face pe toți praf și pulbere.” Adecă politica trebuie să ajungă știința. Și acea forță care le va pune de acord pe acestea două nu poate fi decât învățătura morală creștină. Așa spunea premierul englez d. Attlee în fața parlamentului canadian, cu privire la aceeași chestiune: „Atâta vreme cât nu vom pune în soluționarea acestei probleme un entuziasm moral tot atât de mare ca și acela pe care savanții îl au în cercetările lor, atunci civilizația noastră, clădită în atâtea secole, va pieri cu siguranță”.

Din aceste declarații reiese că și în lumea de azi se petrec lucrurile ca și în organismul omenesc. E mare pericol pentru sănătatea unui tânăr când oasele și mușchii cresc prea repede și disproporțional față de organele interne, cum ar fi de pildă plămânul. Tot astfel este și în educație. Dacă educația științifică nu se dezvoltă armonic cu educația morală-religioasă, e în mare pericol însuși scopul general al educației: să dea oameni de caracter. Și în acest scop nu ajunge numai educația științifică. Toți oamenii de bun simț, indiferent de confesiune sau de culoare politică, recunosc că pe lângă învățătura mai trebuie ceva.

Un profesor universitar român scrie astfel în această privință: „Cred că, dacă, la noi tocmai problemele cele mai dificile referitoare la educația religioasă n'au fost suficient rezolvate, mai ales din punct de vedere practic, până astăzi, aceasta se datorește într-o mare măsură și faptului că educația religioasă a fost tratată separat de celelalte ramuri ale educației” (G. G. Antonescu: Educația morală și religioasă în școala românească, pg. 116). Vasăzică o educație științifică trebuie făcută împreună cu educația morală și religioasă, pentru a putea da roadele scontate și așteptate de lumea întreagă. Numai astfel vom putea ajunge din urmă progresul științific: prin progresul moral.

Într-o carte tipărită la 15 Mai 1925, autorul, un francez specialist în chestiunile germane, scria că atunci când s'a pus problema învățământului religios, „la Berlin într-o școală situată în plin cartier comunist, cinci soții de comuniști militanți făceau parte din consiliul (comitetul) școlii. Toate cinci au volat pentru menținerea învățământului religios” (J. Granvilliers: L'Allemagne comme je viens de la voir, pg. 78).

În Franța de acum s'a pus iarăși pe tapet problema învățământului religios. Și cei mai mulți Francezi, fără deosebire de culoare politică, s'au pronunțat pentru o educație armonică a fiilor lor, adecă pentru menținerea învățământului religios în școli. Se pare că și în Republica Sârbă s'a rezolvat la fel această problemă.

Insfârșit în ce privește Țara noastră, stăpânirea recunoaște necesitatea educației religioase-morale și o prevede în program pentru toate școlile.

Am cules mărturiile de mai sus pentru a dovedi că toată lumea recunoaște și cere educația religioasă-morală în strânsă legătură cu celelalte ramuri de învățământ. Or aceasta nu se poate face decât în școală. În acest chip, în legătură cu educația științifică se pot forma oamenii de caracter pe care se va întemeia lumea de mâne. La dorința lumii de a i se da învățământ religios în școli, noi catihetii să răspundem precizând cu fapte lozincă noastră: Catehizație intensivă!

Presviterul B.

Trăirea materială și trăirea spirituală

„Gândul trupului este moarte...”
(Rom. 8, 6).

III.

Am afirmat că numai trăirea după legile spiritului poate duce la fericire și la viața eternă, în timp ce trăirea după legile trupului duce la moarte. Prin aceasta am admis că cele două aspecte ale trăirii omului își au fiecare legile lor și că între legile uneia și între legile alteia există părți comune și părți deosebite.

Deosebirea dintre legea carnală și legea spirituală ar părea la prima vedere, o deosebire foarte mare. Deasemenea s'ar părea că legea trăirii materiale nu poate fi pusă în armonie cu legea trăirii spirituale.

Dar deosebirea dintre una și alta este mai degrabă o deosebire de optică, decât una de principiu.

Legea carnală și legea spirituală pot să meargă alături, în măsura în care omul știe să le unifice. Pentru că și una și alta pornesc din interiorul omului. Fiecare își are la origine un impuls, o dorință oarecare. Atunci când se naște, dorința ar trebui să isvorească dintr'o necesitate naturală.

O necesitate se cere împlinită. O dorință isvorită dintr'o necesitate se cere deasemenea împlinită. Conștient de aceasta, omul vrea să-și îplinească tot ce dorește și se justifică în fața rațiunii prin deliberare.

Și logic, de altfel, ca tot ceea ce face omul să o facă numai în urma unei „Convorbiri” cu rațiunea, pentru că rațiunea este de fapt generatoarea tuturor acțiunilor omenești.

Raționând, omul ajunge să ia o hotărâre. La luarea acestei hotărâri, joacă un rol foarte în-

semnat voința. Ea este aceea care dă caracterul acțiunii. Dacă cel ce deliberează asupra unei dorințe, dispune de o voință „întreagă”, nu va putea greși. Dar dacă voința lui va fi atenuată, va aluneca foarte ușor și în loc să biruie rațiunea vor birui poftetele, care de fapt nu au nici o justificare rațională.

În fond aici constă toată deosebirea dintre legile celor două aspecte ale trăirii omului. De aici pornește diferențierea. Până aici nu există o deosebire fundamentală, ci una formală, pentru că și dorința isvorită dintr'o necesitate materială, ca și dorința isvorită dintr'o cerință spirituală, au fost justificate prin rațiune.

Viața e un fenomen spiritual, ca și rațiunea. Ca atare, ele ar trebui — în mod logic — să acționeze cu justete. Dar așa cum se întâlnesc cazuri de depravațiune în lumea fizică și voința, și chiar rațiunea, poate să sufere de depravațiune.

Cauza depravațiunii acestora poate fi numai omul, numai elementul material al omului. Și numai atunci, când omul nu ține seama de comandamentele spirituale.

Omul e obișnuit să exteriozeze totul, să supună orice simțurilor. El pricepe mai bine ceea ce cade sub simțuri, decât ceea ce poate să înțeleagă prin rațiune. De aceea el înlătură foarte adesea rațiunea și judecă un fapt numai sensorial. Exercițându-se mai multă vreme în direcția aceasta, la un moment dat va deveni de nerecunoscut. Fapte ce altădată le judeca, le va săvârși fără să se gândească la ele. Într'un asemenea caz rațiunea va suferi și în mod indirect va ceda și va aproba punctul de vedere sensorial.

În momentul când simțurile vor ieși învingătoare, avem depravațiunea rațiunii. De aci încolo, rațiunea nu va mai fi generatoarea oricărei acțiuni, ci va fi complicea organelor sensoriale.

Același lucru se întâmplă și cu voința. Și ea poate să fie biruită de simțuri și să sufere o depravațiune.

Aceasta este în fond legea trupului. Ea nu este altceva decât o depravațiune a legii spirituale, depravațiune născută din nesocotirea regulilor morale și din absența principiilor creștine de credință, nădejde și dragoste.

Prin depravațiune spirituală omul este sortit morții. Însă prin credință, nădejde și dragoste omul poate să biruiască moartea.

Și biruind moartea poate să dobândească fericirea eternă. Ori tocmai aceasta este ceea ce năzuiește omul. Aceasta este „viața și pacea” pentru care se sbate omul și pe care ar dori să o aibă.

Diaconul M.

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 27 Ianuarie 1946 să vorbim despre: CE ESTE OMUL.

Cine poate să răspundă la întrebarea: Ce este omul?!

Ca să primim la întrebarea aceasta un răspuns autorizat și întemeiat, în veacul al 20-lea trebuie să ne adresăm științei, sau mai bine zis științelor, care se ocupă cu studiul omului. Ce ne spun științele despre om? Iată aci câteva răspunsuri (după expunerea pe care o împrumutăm de la doi bărbați de știință: Alexis Carrel: „Omul, ființa necunoscută“ și Leonid Petrescu: „Iată Omul“, în „Ziarul Științelor“ Nr. 21 și 23—1945).

Dacă te adresezi unui chirurg, cu întrebarea: Ce este omul? — el îți va răspunde că omul este o simplă foaie de observație clinică, un animal în care funcționează sau se revoltă anumite organe. El îți va spune că în spațiul dintre coasta a cincea și a șasea svâcnește inima, din care se răspândește sângele și prin sânge viața în tot corpul. Inima, cel mai perfect motor, e un mecanism care vreme de 70 ani lucrează fără întrerupere și bate regulat, răspândind în fiecare minut câte zece litri de sânge. — Sub țeastă capului se află creierul, cel mai gingaș organ omenesc. Aci este centrala telefonică neîntreruptă, de unde pleacă în toate părțile corpului sute și mii de curenți nervoși, unde vin toate senzațiile, unde locuiește ura și iubirea, unde sosește durerea și de unde pleacă toate poruncile. La baza creierului se află o glandă tare mititică, a cărei greutate nu trece de un gram (hipofiza), care stăpânește corpul întreg. De aci pleacă zilnic o infimă cantitate de hormon, a zecea parte dintr'un miligram, foarte greu de măsurat, care echilibrează și proporționează organele corpului. Dacă un om a rămas pitic, aceasta se datorește lipsei unei infimite părți din acest hormon, într'un moment când era de mare trebuință. În cutia pieptului se află plămânii care adună oxigenul pentru respirație și dau afară bioxidul de carbon. La dreapta plămânilor se află centrala chimică a trupului, ficatul, ș. a. m. d.

Dacă te adresezi unui citologist (învățat cunoscător de celule, care caută să descopere la microscop structura țesuturilor trupului omului), cu întrebarea: Ce este omul? — acesta îți va vorbi despre numărul, celulelor — peste 40 bilioane într'un corp — toate în strânsă legătură unele cu altele; despre forma și felul său rasele celulelor; despre substanțele misterioase care se află în centrul lor; despre sânge, compoziția și rolul lui; despre cele 30.000 miliarde globule roșii sau celule mitifele care duc oxigenul de la plămâni la celelalte celule și se întorc cu bioxidul de carbon pe care plămânii îl dau afară; despre cele

150 miliarde globule albe, străjerii trupului, care apleargă în punctele unde se întâmplă ceva anormal în corp; despre nașterea, moartea și înlocuirea zilnică și exactă a milioaneilor și miliardelor de celule anonime, fără să ne dăm seama că ele întrețin viața; despre independența și totuși unitatea de acțiune care există între celulele din ficat, creier, sânge și hipofiză, care toate se comportă „ca o ființă esențial una“; despre rolul înăscut pe care îl îndeplinește fiecare celulă, fără ambiții, fără revoltă și fără egoism, ca și când fiecare din ele ar ști la perfecție matematica, biologia și chimia; despre minunata perfecțiune a țesuturilor și aparatelor care întrețin aceste țesuturi; despre centrele nervoase care se compun din 12 milioane celule, legate întreolaltă prin fibre și ramuri care se asociază între ele de mai multe trilioane de ori.*

Dacă te adresezi unui chimist cu întrebarea: Ce este omul? — îți va răspunde că omul este o ființă fără prea mare valoare: cam 45 litri de apă amestecată cu untura necesară pentru a fabrica 7 bucăți de săpun, nu prea fin; 2 litri glicerină, albumină cât în 20 albușuri de ou, 5 bucățele zahăr, 1 kg. gelatină, fier cât în 7 cuie mijlocii, 20 linguri de sare, var cât trebuie să se spoiască 20 m² de zid, o brichetă de cărbune, fosfor pentru 2400 chibrituri, 100 grame sulf, 20 grame magneziu, puțin sodiu, etc. Sunt apoi în corp o mulțime de substanțe a căror compoziție încă nu e cunoscută: insulina care ferește corpul de diabet, proteinele, elementele de bază ale materiei vii și care ajută la creșterea și viața individului ș. a.

Dacă te adresezi unui fizician, cu întrebarea: Ce este omul? — îți va răspunde că omul e un grăunte de praf, care nici nu există, deoarece corpul lui e alcătuit dintr'un gol mare, în care la distanțe foarte mari se află ici-colo niște puncte materiale foarte mici, numite molecule. Dacă s'ar putea comprima așa de tare ca să dispară toate spațiile din și dintre molecule, omul ar deveni mititel ca un fir de praf, încât abia s'ar putea vedea cu lupa. Mole-

* *Minunea minunilor e construcția corpului nostru din celule, cum se construiește o casă din cărămiși, cu deosebirea că trupul „răsare din aceste celule, ca și cum casa s'ar naște dintr'o cărămidă. O cărămidă care s'ar apuca să fabrice alte cărămiși, folosind apa râului, sărurile minerale pe care le conține și găsesc din atmosferă. Apoi aceste cărămiși s'ar aduna în ziduri, fără să aștepte planul arhitectului și sosirea zidarilor. Tot ele s'ar transforma și în geamuri pentru ferestre, în ardesei pentru acoperiș, în cărbuni pentru încălzit, în apă pentru bucătărie. Într'un cuvânt, un organ se dezvoltă prin procedeele folosite de zâne în poveștile care se spuneau odinioară copiilor. El e făcut din celula care parcă ar cunoaște clădirea viitoare, și care sintetizează pe socoteala mediului interior, planul de construcție, materialele și lucrătorii“ (Carrel: Omul, ființa necunoscută, p. 117—18). Toată lucrarea se desfășură în tăcere, deși ritmul existenței noastre se traduce în „freamătul lin al unui motor cu șaisprezece cilindri“ (p. 121). Numai „durerea e un semnal de alarmă“ (p. 121). Unde mai punem că materia din care e construit corpul omului e alterabilă, se descompune în câteva ore și totuși, ea durează — cât omul e în viață — „mai mult decât dacă ar fi făcută din otel“ (p. 203).*

culele se compun din atomi, — părțile nevăzute, decât în lumina unor complicate calcule matematice, — apoi atomii din protoni, electroni, etc. care se mișcă după aceleași legi de rotație și gravitație ca și planetele universului... În orice caz, locul omului în univers este foarte modest, și nu depinde de volumul lui. Comparat omul cu pământul, e mic de tot; iar dacă îl comparăm că mărimile și distanțele dintre stele, el are o micime neînchipuit de neînsemnată.

Dacă te adresezi unui savant cu renume mondial (Al. Carrel, de pildă) cu întrebarea: Ce este omul? — care nu se mulțumește nici cu răspunsul chirurgului, care cunoaște bine toate organele corpului; nici cu răspunsul citologistului, care cunoaște la microscop toate celulele, grămezile de cărămizi din care e făcut corpul omului; nici cu răspunsul chimistului, care cunoaște toate combinațiile elementelor care compun corpul omului; nici cu răspunsul fiziicianului, care cunoaște părțile cele mai mici ale materiei: moleculele și atomii, — el îți va răspunde că, deși cunoștințele noastre despre om sunt foarte înaintate, *nu știm ce este omul*. Omul este o *ființă necunoscută*. Cunoaștem toate, numai pe noi nu ne cunoaștem. Cum se adună moleculele de se formează țesuturile și organele omului; cum colaborează conștiința cu celulele cerebrale; cum lucrează spiritul asupra organelor și voința asupra corpului; cum se dezvoltă scheletul, mușchii, nervii și organele simțurilor, precum și cele nutritive și nervoase, nu știm. Nicio tehnică nu ne poate introduce în misterul celulei sexuale și în celulele creierului. Nu avem niciun mijloc de-a observa și cunoaște procesele mentale. Nu ne-am oprit atenția la viața interioară, afectivă și morală; la nevoile etice, estetice și religioase, a căror origine e necunoscută. Sub piele se ascunde o lume închisă, ingenios apărută. Nu cunoaștem cum se zămislește viața prin fecundare, nu știm cum se naște gândirea, nu pricepem cum lucrează inteligența și nu întâlnim în labirintul creierului conștiința. Avem despre om o cunoaștere rudimentară și fragmentară, în locul uneia unitară. Trăim străini într-o lume enigmatică, pe care am creat-o prin științele mecanice, fizice și chimice.*

Iată atâtea răspunsuri date de știință la între-barea capitală: Ce este omul? — Niciunul nu ne poate mulțumi. Noi dorim să știm ce este *omul*, nu animalul; viața nu moartea, spiritul nu materia. Noi

* Un sociolog (Tr. Br.) a asemănat viața omului pe pământ cu destinul muștelor atrase de mirosul unui sirop dulce sub un clopot de sticlă; intră infometate, apoi după ce se satură, zboară în sus, spre lumină, și se izbesc de sticlă până ce cad oboseite în mierea care le-a ademenit. „Așa e și omul. Intră în lume, venind de undeva, atras de frumusețile și plăcerile vieții. În jurul său lumină, nemărginită. I se pare că ori când se poate înălța spre zări infinite, că e liber să se avânte în orice directive ar voi. Dar în curând își dă seama că lumea sa e închisă și că el nu se poate plimba decât pe învelitoarea străvezie și că orice încercare de a se înălța dintr'odată îl izbește de piedeci care îi înfrâng avântul și îl apropie de sfârșitul inevitabil al existenței sale“.

dorim să înțelegem ce este omul care crește, trăește, creiază, distruge și moare; omul care se bucură și se întristează, râde și plânge, iubește și urăște. Noi dorim să cunoaștem principiul explicativ al originii și nașterii omului, un grămezile de celule și atomi, care nu ne pot grăi nimic despre ființa *vie* a omului, cu facultățile, însușirile, operele și destinele ei. Știința nu ne poate răspunde la aceste întrebări; cel puțin până acum, nu ne-a dat răspunsuri satisfăcătoare, din simplul motiv că știința încă nu a descoperit metodele și mijloacele de-a pătrunde dincolo de materie, în metafizic, în transcendent, în templul în care se ascunde misterul vieții. — Fizica nu ne poate spune ce-i energia, chimia nu ne poate spune ce-i materia, biologia nu ne poate spune ce-i viața, psihologia nu ne poate spune ce-i sufletul, antropologia nu ne poate spune ce-i omul: un semizeu, un animal evoluat până pe treapta cea mai de sus a scării zoologice, un inger sau demon?!

În imperiul infinit de mare și adânc, în care se ascunde misterul vieții, poate pătrunde numai religia, prin revelație și adorație.

Religia este cea mai veche experiență, cea mai aleasă înțelepciune și cea mai venerabilă știință a omului. Cu ajutorul ei prindem firul care ne conduce în labirintul vieții.

Știința profană poate defini omul decât la luminile pe care ni le oferă învățăturile religiei creștine.

Informațiuni

■ I. P. S. PATRIARH NICODIM, conducătorul suprem al Bisericii noastre, a împlinit 80 de ani de viață. Cu toată vârsta înaintată I. P. Sfinția Sa lucrează mereu în ogorul scrisului nostru bisericesc, care i-a fost întotdeauna drag. Ultima lucrare apărută prin strădania I. P. Sfinției Sale este traducerea valoroasei opere: „Istoria b'blică“ de A. P. Lopuhin, din care a apărut până acum trei volume.

La atingerea acestei vârste octogenare, ne alăturăm și noi tuturor celorlalți slujitori ai Bisericii noastre și urăm Conducătorului nostru suprem:

Intru mulți ani Înalt Prea Sfințite Părinte!

■ PREA SFINȚITUL EPISCOP POLICARP MORUȘCA AL AMERICII a fost delegat de I. P. Sfințitul Patriarh Nicodim cu conducerea eparhiei Maramureșului, până la alegerea titularului.

■ C. PĂRINTE Dr. GRIGORIE MARCU, profesor la Academia Teologică din Sibiu, „însuflețit de credința că preoțimea noastră nu poate trece cu vederea criticile negative cărora le sunt

supuse sfintele Evanghelii și viața Domnului nostru Iisus Hristos" a tradus și tipărit de curând lucrarea „Iisus în fața științei” de L. Cl. Fillion. Exemplarul de XVI+100 pagini costă 1.500 lei. Recomandăm cu toată căldura această valoroasă lucrare C. Frați Preoți și-i îndemnăm s'o comande pentru bibliotecile Fraților lor.

■ LA LIBRĂRIA DIECEZANĂ din ARAD s'a pus în vânzare „Cartea de Religie” pentru cl. III-a primară alcătuită de Părintele Protopop Viorel Miheuțiu. Exemplarul costă 500 lei.

= CETIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI foaia creștinului ortodox „CALEA MĂNTUIRII”. Ea vă deschide ochii și inima ca să înțelegeți și să urmați cuvântul adevărului creștin, legea Evangheliei, glasul Bisericii lui Hristos.

„Calea Mântuirii” să nu lipsească din nicio casă creștină.

= PLĂTIȚI ABONAMENTUL la foaie, fără întârziere. Nu e lucru cinstit să primești foaie, fără să o plătești. Cu prețul a 10—15 ouă poți avea anul întreg hrană și lumină pentru suflet.

No. 111—1946.

Concurse

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru întregirea posturilor bugetare vacante II și III de preoți la Catedrala din Arad.

Venite:

Salarul dela Stat.

Arad, la 12 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier, ref. eparhial.

No. 10—1946

Se publică concurs din oficiu cu termen de 15 zile pentru îndeplinirea parohiei vacante Chisindia, protopopiatul Buteai.

VENITE:

1. Sesiunea parohială, 25 jug. cad.

2. Casă parohială.

3. Stole legale.

4. Salarul dela Stat.

Parohia este de clasa a II-a

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

2—2

Nr. 11—1946

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru ocuparea parohiei de clasa a III-a Ciungani, protopopiatul Hălmațiu.

VENITE:

1. Salarul dela Stat.

2. Folosința alor 14 jug. cad. pământ.

3. Stolele legale.

Cererile de concurs se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

2—2

N. 12—1946.

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei Budești, protopopiatul Gurahonț.

VENITE:

1. Salarul dela Stat.

2. Stolele legale.

Parohia este de clasa III a. Cererile de concurs se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.
† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

2—2

Nr. 13—1946.

Se publică concurs din oficiu, cu termen de 15 zile, cu salarul dela Stat, pentru parohiile vacante bugetare:

1. Lunșoara, protopopiatul Hălmațiu.

2. Lazuri, " "

3. Pleșcuța, protopopiatul Gurahonț.

4. Sânmartin, " Arad.

5. Sederhat, " Pecica.

6. Baia, " Săvârșin.

7. Cintei II, " Chișineu Criș.

8. Sânleani, " Arad.

9. Sânpaul, " Arad.

10. Sârbi, " Hălmațiu.

11. Vânători, " Chișineu-Criș.

12. Dumbrăvița, " Radna.

13. Zărând II, " Ineu.

14. Zimandul Nou, " Arad.

15. Ineu III, " Ineu.

Arad, la 3 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

2—2